

Er is geld genoeg voor een waardevast pensioen en voor lagere premies

Afgelopen week pleitten partijen in de Tweede Kamer nog voor een hogere AOW om de koopkracht van gepensioneerden op peil te houden. Maar waarom worden de pensioenen niet gewoon verhoogd, vraagt Bernard van Praag, emeritus hoogleraar UvA en lid van het Verantwoordingsorgaan van pensioenfonds ABP, zich af.

Peet Vogels 05-12-21, 14:00

De pensioenen kunnen gemakkelijk flink worden verhoogd zonder dat de pensioenvermogens worden aangetast. Zelfs als we nu stoppen met betalen van pensioenpremies, kunnen de pensioenen nog decennia lang worden uitgekeerd. Een nieuw pensioenstelsel is nergens voor nodig en zelfs onwenselijk, vindt Van Praag.

Hij strijdt al lange tijd tegen het nieuwe stelsel. Het probleem zit volgens hem niet bij het huidige pensioenstelsel, maar bij de knellende regels waardoor het pensioenvermogen niet kan worden uitgedeeld.

Veel pensioenfondsen halen opgelucht adem dat ze niet hoeven te korten op de pensioenen en u zegt dat de pensioenen omhoog kunnen?

„Pensioenfondsen krijgen 34 miljard euro aan premie binnen en er gaat 32 miljard euro uit aan pensioenen. Daarnaast zitten de fondsen op een enorme berg geld aan pensioenvermogen, meer dan 1600 miljard euro. Dat levert per jaar gemiddeld ruim zes procent rendement op, dus zo'n 100 miljard euro. De afgelopen tien jaar is de koopkracht van de pensioenen met 20 procent gedaald. Daarvoor compenseren kost ruim zes miljard euro. Zelfs als de pensioenen meestijgen met de inflatie, blijft het vermogen van de fondsen groeien.”

De berg pensioenvermogen maar groeien, terwijl de koopkracht van gepensioneerden en deelnemers achteruitgaat

Bernard van Praag

Dat vermogen is toch zo groot om de pensioenen in de toekomst ook te kunnen garanderen?

„De Nederlandsche Bank dwingt de pensioenfondsen te rekenen met een rendement van 0,2 procent. Dat is het rendement op veilige staatsleningen. Maar dat is nergens voor nodig. Vroeger moesten pensioenfondsen verplicht hun vermogen beleggen in staatsleningen. Maar tegenwoordig beleggen pensioenfondsen gespreid in aandelen, vastgoed, staatsleningen enzovoorts. Ze maken gemiddeld 6,5 procent per jaar rendement op hun beleggingen. Dan is het toch raar dat ze moeten doen alsof ze nog alles in staatsleningen beleggen. Die 0,2 procent is een belachelijk laag percentage. Zo blijft de berg pensioenvermogen maar groeien, terwijl de koopkracht van gepensioneerden en deelnemers achteruitgaat. Want ook de mensen die pensioen opbouwen, worden hierdoor getroffen. Alleen merken ze het pas als ze met pensioen gaan.”

In het nieuwe pensioenstelsel mogen pensioenfondsen wel met werkelijke rendementen rekenen. Dan stijgen de pensioenen mee met de rendementen. Dan is het probleem toch

opgelost?

„Dat nieuwe pensioenstelsel is geen goed idee. In het huidige stelsel hebben de fondsen nog een inspanningsverplichting om hun uiterste best te doen voor een waardevast pensioen. In het nieuwe stelsel vervalt zelfs die inspanningsverplichting. Het pensioenfonds belegt voor de deelnemer en op pensioendatum wordt de waarde van je beleggingen gebruikt om een pensioen in te kopen. Afhankelijk van de beurs kan dat pensioen hoger of lager uitvallen. Het wordt een casinopensioen. Bovendien krijg je problemen bij het verdelen van de pensioenpot in individuele potjes voor alle deelnemers. Hoe verdeel je dat geld? Dat zal tot ruzies tussen jongeren en ouderen leiden.”

Dat een gegarandeerd pensioen niet spijkerhard is, hebben de gepensioneerden inmiddels morrend geaccepteerd

Maar het huidige stelsel loopt toch ook vast? Kijk maar naar stijgende premies en stagnerende pensioenen.

Toen ik ambtenaar werd, was er een wet die mij een welvaartsvast pensioen garandeerde. Maar de werkelijkheid is dat gepensioneerden al 20 procent aan koopkracht hebben ingeleverd op hun aanvullend pensioen. En ook de komende vijf of zes jaar voorzie ik geen indexatie, een verhoging van de pensioenen met de inflatie. Dat een gegarandeerd pensioen niet spijkerhard is, hebben de gepensioneerden inmiddels morrend geaccepteerd. Maar een nieuw stelsel gaat die problemen niet oplossen. Waar het om gaat is dat er met hogere rendementen gerekend mag worden. Nederland is wat dat betreft uniek in de wereld. In andere landen wordt wel met hogere rendementen gerekend.”

De Tweede Kamer heeft net een motie aangenomen die eerder indexeren mogelijk maakt. Helpt dat niet?

„Die motie van PvdA Kamerlid Gijs van Dijk is een dode mus. Die stelt dat vanaf een dekkingsgraad van 105 procent de pensioenen mogen worden verhoogd. Bij een dekkingsgraad van 100 heeft een pensioenfonds voldoende vermogen om alle huidige en toekomstige pensioenen te kunnen uitkeren. Die dekkingsgraad van 105 halen veel pensioenfondsen niet, waaronder de vier grootste. Bovendien mag er vanaf 105 maar gedeeltelijk geïndexeerd worden. Pas bij een dekkingsgraad van 130 procent mag dat volledig. Dat halen de meeste fondsen de komende jaren niet.”

We moeten bekijken of ze de komende decennia die renteniersstatus kunnen handhaven. Ik denk dat dat kan

Wat moet er veranderen?

„We hebben inmiddels zo'n enorm pensioenvermogen opgebouwd dat ik aan een renteniersmodel zit te denken. Dat betekent dat de opbrengsten van de beleggingen voldoende zijn om alle verplichtingen te kunnen betalen. Ik vind dat we pensioenfondsen op andere criteria moeten gaan beoordelen. We moeten bekijken of ze de komende decennia die renteniersstatus kunnen handhaven. Ik denk dat dat kan. Dat betekent dat er geen pensioenpremie meer betaald hoeft te worden en de pensioenen gewoon geïndexeerd kunnen worden. Zelfs als het een paar jaar tegenzit, is het vermogen nog voldoende groot.”

Dat klinkt bijna te mooi om waar te zijn. Waarom wordt dit idee niet juichend omarmd?

„Ik krijg al lang geen aandacht voor mijn ideeën. In oktober 2019 stuurden we met zestig prominenten een brief aan de Tweede Kamer waarin we kritiek hadden op het pensioenbeleid.

Die brief is doodgezwegen. Een paar dagen later stond in het *Financieel Dagblad* alleen een reactie van Netspar, een denktank over pensioenen, dat die prominenten er niets van snapten. Terwijl vele ondertekenaars nota bene hun carrière hadden opgebouwd in de pensioensector. Dat is de kongsi van mensen uit de pensioenindustrie en wetenschappers. Maar de woede onder senioren en gepensioneerden groeit over het feit dat alles door sociale partners wordt bekokstoofd. Seniorenorganisaties mogen niet meepraten. Ik pleit voor een onafhankelijke internationale commissie die naar ons stelsel kijkt en aanbevelingen doet. Dat onafhankelijk toezicht is er nu niet.”